

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

ARAÇ KASKOSU FARKINDALIĞI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA: ISPARTA İLİ ÖRNEĞİ¹

A STUDY ON PURCHASING COMPREHENSIVE CAR INSURANCE AWARENESS: AN EXAMPLE OF ISPARTA PROVINCE

Seyfettin Alper YAMAN²
Prof. Dr. Selim Adem HATIRLI³

ÖZ

Ekonomik büyüme, gelir dağılımı adaletinin tesis edilmesiyle birlikte toplumda refahın artmasına neden olmaktadır. Bu artışa bağlı olarak bireylerin varlıklarını koruma çabaları, kasko sektörünün ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Süleyman Demirel Üniversitesi'nde çalışan bireylerin kasko yaptırma farkındalığının belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışma sonucunda, analize dahil edilen 233 kişinin %56,2'sinin düzenli olarak kasko yaptırdığı belirlenmiştir. Çalışmaya katılan katılımcıların sosyo-ekonomik ve demografik dağılımlarının özelliklerine bakıldığında, ankete katılan 233 kişiden 100'ünün kadın (%43), 133'ünün erkek (%57) olduğu, düzenli olarak kasko yaptıranların, 131 kişiden 53'ünün kadın (%40) ve 78'inin erkek (%60) olduğu, düzenli kasko yaptıranların yaklaşık %66'sının 26 ile 45 yaşları arasında olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yaklaşık %89'unun lisans ve lisansüstü eğitime sahipken 5'inin işçi, 49'unun idari ve 77'sinin akademik personel olduğu tespit edilmiştir. Yine tablo 1'e bakıldığında düzenli olarak kasko yaptıran katılımcıların risk durumları değerlendirildiğinde ise yaklaşık %23'ünün (30 kişi) risk alanlar, %43'ünün (56 kişi) risk almayı sevmeyen ve %34'ünün ise (45 kişi) kararsız olduğu tespit edilmiştir.

Oluşturulan hipotezler, anket analiz sonuçlarına göre, kasko yaptırırken kasko poliçe değerinin etkili oluşunun cinsiyete göre değişmediği, eğitim durumuna göre farklı olduğu, kasko mecburiyeti olmasa da kasko yaptırma düşüncesinin, gelire bağlı değişiklik gösterdiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kasko, Otomotiv, Sigorta, Tüketici Davranışı

JEL Kodları: C10, D12, G22, L62

ABSTRACT

Economic growth, together with the establishment of fairness in income distribution causes an increase in welfare in the society. Consequently, the efforts of individuals to protect their assets gave rise to the insurance industry.

This study aims to determine the awareness of individuals working at Suleyman Demirel University about obtaining automobile insurance. The findings show that 56.2% of the 233 people included in the analysis renewed automobile insurance regularly. Considering the characteristics of the socio-economic and demographic distribution of the participants in the study, of the 233 respondents, 100 (43%) were female and 133 (57%) were male. Of those who regularly have automobile insurance, 53 out of 131 are women (40%) and 78 are men (60%), about 66% of regular automobile insurers were between the ages of 26 and 45. In addition, it was determined that about 89% of them have undergraduate and graduate education, 5 of them are workers, 49 of them are administrative and 77 of them are academic staff. Again, when looking at table 1, when assessing the risk situations

¹ Bu makale Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Seyfettin Alper Yaman tarafından yazılan "Araç Kaskosu Yaptırma Seçimini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Isparta İli Üniversite Personeli Örneği" başlıklı tezinden türetilmiştir.

² Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, alperyaman34@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6929-1705

³ Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, selimhatirli@sdu.edu.tr ORCID ID: 0000-0001-9632-3071

of participants who regularly have automobile insurance, it was found that about 23% (30 people) are risk takers, 43% (56 people) do not like to take risks, and 34% (45 people) were determined to be undecided.

According to the results of the hypotheses created by the analysis of the survey, it was determined that the effectiveness of the automobile insurance policy does not change according to gender, it differs according to the educational status, although there is no obligation to have automobile insurance, although there is no obligation to take out automobile insurance, it has been determined that the idea of taking out automobile insurance varies depending on income.

Keywords: Automobile Insurance, Automotive, Insurance, Consumer Behavior

Gel Codes: C10, D12, G22, L62

1.GİRİŞ

Sigorta, risk yönetiminden sorumlu kurumlar tarafından, aynı riskle karşı karşıya kalabilecek kişi ve işletmelerin, meydana gelebilecek zarar olasılıklarını karşılamak için oluşturulmuş bir organizasyondur (Akmüt Özdemir, 1980:9). Yıllık olarak düzenlenen kasko sigortası, bu süre zarfında sigortalıyı tüm yıl boyunca tehlikelere karşı mali olarak güvence altına alır. İsteğe bağlı olarak düzenlenen kasko poliçesindeki temel amaç, araçta oluşan hasarın tespiti ile poliçede yer alan maddeler çerçevesinde hasar maliyetlerini kısmen ya da tamamen karşılamaktır.

Kasko sigortası, araç sigortalarından biridir ve amacı; hasar, yangın, hırsızlık, dış etkenler, vb. gibi sigortalının iradesinin dışında oluşan durumlarda meydana gelecek maddi ve manevi zararların giderilmesi için yapılan bir güvence olmasıdır. Sigorta türlerinden zorunlu trafik sigortası kaskodan ayrılmaktadır. Zorunlu trafik sigortası, araca sahip bireylerin yaptırmasının zorunlu olduğu bir sigorta türüdür. Meydana gelen kazaların sonucunda oluşan hasar ve zararların giderilmesini sağlamaktadır (Uluğ, 2001:3). Araç sahibi kişilerin sigorta satın alma kararlarını etkileyen faktörleri incelemek ve bu faktörlerin sigorta satın alma kararlarını nasıl, hangi oranda etkilediğini belirlemek büyük önem taşır.

Ulusal literatürde sigorta ve kasko konusunda çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Durmuş (2011) çalışmasında; sigorta sektörünün tarihi ve gelişimini inceleyerek, Tokat ilindeki bireylerin araç kaskosu tercihlerindeki seçimlerini araştırmıştır. Farklı bir çalışmada Tokat ilindeki bireylerin kasko sigortası tercihlerini etkileyen faktörler Logit modeliyle analiz edilmiştir. Analiz sonucunda; gelir, ehliyet kullanım süresi, geçirilen maddi hasarlı trafik kazasının olup olmadığı, otomobilin değeri gibi değişkenlerin istatistiksel olarak %1 anlamlılık düzeyinde kasko sahipliğini pozitif yönde etkilediği belirlenmiştir. Eygü ve Soğukpınar (2012), araç sahiplerinin araç kasko sigorta poliçesi sahiplik oranlarını, poliçe sahipliğinde etkili olabilecek faktörleri, kasko sigorta poliçesine sahip olanların poliçeyi satın aldıkları şirket hakkındaki düşüncelerini, kasko sigorta poliçesine sahip olmayanların kasko yaptırmamalarında etkili olan faktörler incelenmiş, analizde katılımcıların %93,2'si erkek %6,8'i bayandır. Yaş gruplarına göre katılımcıların %10,9'u 18-25, %38'i 26-33, %26,1'i 34-41, %14,5'i 42-49, %10,6'ı 50 ve üstü yaş grubunda yer aldığı bulgularına ulaşmışlardır. Başka bir araştırmada ise Demiray ve Alma (2016), kasko sigortacılığında müşteri davranışları ve satın alma tercihlerinin belirlenmesinde; demografik, psikolojik, ekonomik ve sosyokültürel özelliklerin etkisinin varlığını, Celal Bayar Üniversitesi personeline uygulanan bir çalışmayla lojistik regresyon modeli kullanılarak araştırmıştır. Araştırmaya %59,7'si erkek ve %40,3'ü kadın katılmış, katılımcıların %45,1'i 18-35, %30,6'sı 36-45 ve %24,3'ü 46 ve üzeri yaş aralığında olduğu, ayrıca %5,1'inin ilköğretim, %8'inin ortaöğretim, %39,2'sinin lisans ve %47,7'sinin lisansüstü eğitim düzeyine sahip olduğu analizine ulaşılmıştır. Bu araştırmalara benzer olarak Tayyar ve Dinçer (2017) çalışmalarında; ilk olarak kişilerin kasko poliçesi yaptırırken dikkat etmesi gereken alanların şirket faktörü, poliçe fiyatları ve teminat

olduğunu belirlemiştir. Ardından, çok kriterli karar destek yöntemlerinden TOPSIS ve VIKOR yöntemleri kullanılarak kasko poliçe önerileri değerlendirilmiştir. Gümüş ve Özdemir (2018), sigortalanabilir risklerin belirlenmesi, ölçülmesi ve fiyatlandırılması amacıyla Aydın ilinde yaşayan araç sahiplerinin kasko sigorta tercih nedenlerini araştırmışlardır. Bu çalışmalarında Ki-kare analizi kullanmışlardır. Başka bir çalışma olan Yayar ve Daşçı (2019), Kars ilindeki tüketici davranışlarının kasko tercihleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmada Logit regresyon analiz yöntemi kullanılmıştır. Modelde yer alan açıklayıcı değişkenler arasından, hane halkı geliri, bireyin risk tutumu, hasarlı kaza varlığı, farklı kullanıcı varlığı ve otomobilin piyasa değeri gibi değişkenlerin kasko sigortası tercihinde etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Bu çalışmanın temel amacı, bireylerin kasko sigortası seçiminde etkili olan faktörlerin araştırılmasıdır. Bu amaçla, çalışmanın bulguları Süleyman Demirel Üniversitesi personeline ilişkin hazırlanan anket ile belirli bir örnekleme uygulanmıştır. Gelir, yaş, eğitim durumu, aracın piyasa değeri, kişilerin risk sevmeleri gibi önemli değişkenlerin bireylerin kasko yaptırmasında etkili faktörler olup olmadıkları incelenmiştir. Ayrıca bireylerin araçlarına kasko yaptırma kararlarında kasko hizmeti sunan şirketlerin kasko poliçe değeri, verdikleri poliçe indirimleri veya kampanyalar vb. gibi faktörlerin etkisi de araştırılmıştır.

2.Sigorta, Kasko ve Risk Kavramları

2.1. Sigorta Kavramı

İnsanlar refah seviyelerini artırmaya başladıktan sonra hem gelişmiş hem de gelişmekte olan bütün ülkelerin birincil amacı, riskli durumları ortadan kaldırmak istemeleri olmuştur. Bireylerin yaşadıkları olayların, kazaların, zararların sonucunda oluşan maddi ve manevi durumların üstesinden gelebilme ihtiyacı, sigortanın doğmasına yol açmıştır. Yaşam boyu karşılaşılan tehlikelerin önüne geçilmesinin mümkün olmaması ile birlikte, tehlike sonucu oluşacak hasarın karşılanmasına ihtiyaç duyulması, sigorta kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur (Uğur, 2004:4). Sigorta, aynı duruma sahip kişi ve şirketlerin yaşayabilecekleri risk olasılıklarının vurgulanması ve bu olasılıkların farkına varıldığında meydana gelebilecek kayıpları karşılamak için risk yönetiminden sorumlu bir kuruluştur (Akmüt Özdemir, 1980:9).

Sigortacılık faaliyetlerinden bireylerin tam anlamıyla faydalanabilmesi için, sigorta poliçesini yaptırmak ve olası riskler oluştuğunda bu riskleri ortadan kaldırmak ve ortaya çıkacak ekonomik ihtiyacı karşılamak, sigorta bilincini yaymak ve memnuniyetini oluşturmak önemlidir. Sigortacılığın temel mantığı, olası zararları sigortalılar arasında tahsis etmek ve onu ekonomik olarak katlanılabilir kılmaktır (Bıkmaz, 1991:2). Sigorta, ekonomik ve sosyal işlevlere sahip bir faaliyettir. Bu faaliyetlerin tamamlanması ile genelleştirilmiş belirli bir algının oluşması bir güven ilişkisi ile gerçekleştirilir. Sigortacılıkta faaliyet gösteren kişi ve kuruluşların işlemlerini kurallara bağlaması ve işlemlerin bu kurallara uygun olarak yürütülüp yürütülemediğinin izlenmesi, sigorta ilişkilerinin kurulması ve ilkelerinin belirlenmesi, güvenilirlik ve düzen açısından önemlidir.

2.2 Kasko Kavramı

Kasko sigortası, araç sigortalarından biridir ve amacı; hasar, yangın, hırsızlık, dış etkenler, vb. gibi sigortalının iradesinin dışında oluşan durumlarda meydana gelecek maddi ve manevi zararların giderilmesi için yapılan bir güvence olmasıdır (Demiray vd.,2016:151). Araçları ve ekonomik

durumumuzu nasıl koruyacağınızı bilmek, herhangi bir araç sahibi için bir zorunluluk haline gelmektedir. Çünkü kasko sigortasının avantajlarını bilmeden, sigortasız trafiğe çıkma riskleri her geçen gün artmaktadır.

Kasko sigortasının sigorta türleri içerisinde önemi büyüktür. Kasko sigortası ile sürücüler sadece kaza riskine karşı değil, hırsızlık, sel, yangın, doğal afet gibi kişinin kontrolü dışında gelişen etkenlere karşı da kendilerini korurlar. Kasko isteğe bağlı bir sigorta türüdür. Sigortacının talebi doğrultusunda teminatlar, ek ilavelerle uzatılabilir, sigorta poliçeleri, ihtiyaca göre belirlenip, teminat kapsamı genişletilebilir. Sigorta şirketleri kasko poliçelerinde kişilerin sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri gibi birçok veriyi dikkate alarak oluşabilecek risk durumlarına karşı kasko fiyatlarını belirlemektedirler (Demir vd., 2018:262-263). Bunlar poliçedeki teminatların bir veya birkaçını kapsayan Klasik Kasko, ek teminatlar eklenebilen Ek Özellikli Kasko, kasko sigortası güvencesinin tamamını kapsayan Tam (Full) Kasko gibi çeşitleri alternatif olarak sunmaktadırlar. Bu fark ile sürücüler ihtiyaçlarına göre ve uygun fiyata istedikleri kaskoya sahip olabilmeyi elde edebilmektedirler. Sürücülerin en uygun kasko sigortasından maksimum faydayı elde etmeleri, kaskoyu etkileyen faktörleri anlamaları ve bu faktörleri kasko yaptırırken değerlendirmeleri önemlidir. Bu nedenle, kasko yaptırırken kasko poliçesi kapsamını incelemek önemlidir. Bu nedenle kasko satın alırken tüm olasılıkları göz önünde bulundurularak, aracın teminatı dikkatli bir şekilde belirlenmelidir.

Araç kaskosu yaptırmak isteyen kişiler düşük maliyetli hizmet ve uygun ödeme koşulları istemektedirler. Bu iki faktör, sigorta şirketlerini kişisel bir bakış açısıyla değerlendirirken, ilk sıralarda tercih edilmelerinde etkili olmaktadır (Demiray vd., 2016:152). Tüm bunlara ek olarak kasko sadece maddi açıdan yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda kasko primlerini düşürerek ve araçların güvenli kalmasını sağlamak amaçlı hasarsızlık indiriminden yararlanılmasını ve böylece tasarruf edilmesini de sağlar.

2.3 Risk Kavramı

Risk, olası neden, yani tehlike anlamında kullanılır. Riskler, bir kişinin ölçülebilir parasal kazancını tehdit eden tehlikeler olarak da tanımlanabilir. Riskin yüksek veya düşük olması, finansal kuruluşların ve sigorta şirketlerinin risk oranını belirlemede önemlidir.

“Riski belirlemeye yarayan aşağıdaki sorular ise bu yargıyı güçlendirmektedir (Haller Matthias, 1975:25).”

- Hangi tehlikeler insanları gerçekten tehdit etmektedir?
- Bu tehlikelerin gerçekleşme olasılığı nedir?
- Bu tehlikelerin gerçekleşmesi ne gibi sonuçlara yol açar?
- Bu tehlikelerle nasıl karşılaşılmaktadır?

“Bir sigorta şirketinin gelecekteki zarar tahmini ile fiili zarar arasında farklar görülebilir. Bu farkın olası değerinden küçük veya ona eşit olması durumunda, sigortacı için bir sorun yoktur. Ancak farkın beklenen değerden büyük olması durumunda "Sorumlulukların Eşitliği İlkesi" gereği elinde bulundurduğu ödentiler gerçekleşen kayıpları karşılayamaz (Akmüt Özdemir, 1980:81).” Bu durum, sigorta işletmesini "sigortacılık riski" denilen bir risk ile karşı karşıya bırakır. Sigortacı bu riskin şiddetini azaltmak amacı ile yeterli sayıda sigorta işlemi yapmaya çalışır. Böylece tahmin edilen değerle, gerçekleşen değer arasındaki belirsizliği azaltmayı amaçlar (Kılıçkaptan, 1988:1-2). Buna karşın tüm

riskler sigortalanamaz. Bir riskin sigortalanabilmesi için önce hasarın rastgele gerçekleşmesi gerekir. Diğer bir gereklilik ise hasarın tespit edilip ölçülmesidir.

3. Materyal ve Metot

Araştırmada veri ve bilgi toplamak amacı ile anket yöntemi kullanılmıştır. Çalışma için hazırlanan anket; tüm dünyada olduğu gibi ülkemizi de etkisi altına alan pandemi nedeniyle, google. docs programı kullanılarak web (İnternet) ortamında Süleyman Demirel Üniversitesi'nde görev yapmakta olan akademik personel, idari personel ve sözleşmeli personele uygulanmıştır. Bu anlamda analiz sonucunda elde edilen bulgular 276 birimlik örneklemin görüşleri üzerinden dikkate alınmıştır. Araştırmada veri ve bilgilerin toplanması için geliştirilen ankette; bireylerin sosyo-ekonomik karakteristikleri, araç ve kasko bilgileri, ekonomik kriterler, psikolojik kriterler ve diğer kriterlerden oluşan bilgiler yer almıştır.

Anket, Süleyman Demirel Üniversitesi'nde çalışan 276 kişiye uygulanmıştır. Ankete katılan 276 kişiden 43'ünün bir aracının olmadığı bilgisine ulaşıldığından, geriye kalan 233 kişinin bilgileriyle analizler yapılmıştır. Anket yolu ile elde edilen veriler, demografik bilgilerle (cinsiyet, yaş grubu, gelir, eğitim düzeyi, vb.) çaprazlanmıştır. Bu çaprazlamalar sonucunda, Ki-kare test istatistiği kullanılmıştır. "Ki-Kare Testi genellikle gözlemlenen değerlerin teorik değerlerle uygun olup olmadığını, iki farklı özelliğe sahip olan örneklemin birbirinden bağımsız olup olmadığını ve örneklemin dağılımının bilinen bir dağılıma uygun olup olmadığını test etmek amacıyla uygulanmaktadır (Gürbüz ve Şahin, 2015:242)." Ayrıca, Mann Whitney-U testi de uygulanarak bireylerin araçlarına kasko yaptırma tercihlerine göre, gruplar arası (özellikle ikili gruplar) farklılıkların var olup olmadığı ortaya konmuştur. "Mann-Whitney U Testi: Bu test bağımsız örnekler için uygulanan T-testinin parametrik olmayan alternatifidir. T-testinde olduğu gibi iki grup ortalamalarının karşılaştırılması yerine, Mann-Whitney U testi grupların medyanlarını karşılaştırır. Sürekli değişkenlerin, iki grup içerisinde değerlerini sıralı hale dönüştürür. Böylece, iki grup arasındaki sıralamanın farklı olup olmadığını değerlendirir. Değerler sıralı hale dönüştürüldüğü için, değerlerin asıl dağılımları önemli değildir (Kalaycı vd. 2006: 99) ."

Araştırmada gerçekleştirilen analizler SPSS istatistiksel paket programı ile yapılmıştır. Güvenirlilik analizinin sonucunda Cronbach's Alpha güvenirlilik katsayısı 0,98 olarak elde edilmiştir. Bu değer, uygulanan anketin güvenirliliğinin yüksek olduğunu belirtmektedir.

Araştırmanın Bulguları

Çalışmaya katılan katılımcılarının sosyo-ekonomik ve demografik dağılımlarının, özelliklerine bakıldığında, ankete katılan 233 kişiden 100'ünün kadın (%42,9), 133'ünün erkek (%57,1) olduğu, düzenli olarak kasko yaptıranların ise 131 kişiden 53'ünün kadın (%40,5), 78'inin erkek olduğu (%59,5), düzenli kasko yaptıranların yaklaşık %66'sının 26 ile 45 yaşları arasında olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yaklaşık %89'unun lisans ve lisansüstü eğitimine sahipken 5'inin işçi, 49'unun idari ve 77'sinin akademik personel olduğu ve kasko yaptıranlardan yaklaşık %70'inin 2011- 2020 model yılları arasındaki araca sahip oldukları tespit edilmiştir. Yine tablo 1'e bakıldığında düzenli olarak kasko yaptıran katılımcıların risk durumları değerlendirildiğinde ise yaklaşık %23'ünün (30 kişi) risk alanlar, %42,7'sinin (56 kişi) risk almayı sevmeyen ve %34,4'ünün ise (45 kişi) kararsız olduğu tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre bireylerin %56,2 sinin düzenli olarak kasko yaptırdığı belirlenmiştir. Tablo 1'de

bireylerin sosyo-ekonomik özelliklerine göre düzenli olarak kasko yaptırıp yaptırmama durumları ortaya konmuştur.

Aracına düzenli olarak kasko yaptıran araç sahiplerinin anketin uygulandığı dönemde de araçlarında kaskolarının var olduğu belirlenmiştir. Ancak, araç sahiplerinin araçlarına düzenli olarak kasko yaptırmama isteklerinin olduğu düşünülse de kasko poliçelerinin fiyatlarının bu düşüncede etkili olduğu gözlenebilir. Ekonomik sebeplerden dolayı, değeri yüksek araçlara sahip olan kişiler, değeri düşük araca sahip olanlara göre, araçlarına kasko yaptırmayı daha çok tercih etmektedirler.

Tablo 1: Sosyo-Ekonomik Karakteristiklere Göre Düzenli Kasko Yaptırma ve Yaptırmama

ÖZELLİKLER	Düzenli Kasko Yaptıranlar		Düzenli Kasko Yaptırmayanlar	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Cinsiyet				
Kadın	53	40,50%	47	46,10%
Erkek	78	59,50%	55	53,90%
Yaş				
18-25	8	6,10%	7	6,90%
26-35	48	36,60%	44	43,10%
36-45	39	29,80%	33	32,40%
46-55	21	16,00%	15	14,70%
56 ve üzeri	15	11,50%	3	2,90%
Medeni Durum				
Evli	72	55,00%	39	47,60%
Bekar	59	45,00%	63	52,40%
Eğitim Durumu				
Lise	4	3,10%	3	2,90%
Ön Lisans	10	7,60%	10	9,80%
Lisans	35	26,70%	33	32,40%
Yüksek Lisans	31	23,70%	37	36,30%
Doktora	51	38,90%	19	18,60%
Görevi				
İşçi	5	3,80%	15	14,70%
İdari Personel	49	37,40%	50	49,00%
Akademik Personel	77	58,80%	37	36,30%
Aylık Hane Halkı Geliri				
<3000	0	0	2	2,20%
3001-5000	11	8,40%	14	13,70%
5001-7000	25	19,10%	44	43,10%
7001-8000	30	22,90%	18	17,60%
8001-9000	17	13,00%	8	7,80%
9001-10000	10	7,60%	8	7,80%
>10000	38	29,00%	8	7,80%
Araç Model Yılı				
2005 ve Altı	4	3,10%	9	8,80%

2006-2010	30	22,90%	50	0,49%
2011-2015	52	39,60%	33	32,40%
2016-2020	41	31,30%	10	9,80%
2021	4	3,10%	0	0
Risk Alanlar				
Kesinlikle Katılmıyorum	19	14,50%	10	9,80%
Katılmıyorum	37	28,20%	32	31,40%
Kararsızım	45	34,40%	37	36,30%
Katılıyorum	11	8,40%	15	14,70%
Kesinlikle Katılıyorum	19	14,50%	8	7,80%

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, normallik testi sonuçları dikkate alınarak analiz edilmiş, normallik testi sonuçlarının değerlendirilmesi ile tablo'2 de görüldüğü üzere Shapiro Wilk ve Kolmogorov Smirnov testlerinde p değerleri 0,05 değerinden küçük olmasından dolayı dağılım normal değildir.

Tablo 2: Normallik Analizi Sonuçları

Normallik Testi		
	Kolmogorov-Smirnov ^a	Shapiro-Wilk
	P-Değeri	P-Değeri
Kasko yaptırmamda kasko poliçesinin fiyatı etkilidir.	0,00	0,00
Aracımın değeri yüksek ise kasko yaptırım.	0,00	0,00
Aracımın değeri düşük ise kasko yaptırım.	0,00	0,00
Kasko yaptırmamda, malvarlığımı güvence altına alma isteğim etkilidir.	0,00	0,00
Ekonomik durumum kasko yaptırmama engel değildir.	0,00	0,00
Aracım için trafik sigortasının yeterli olduğunu düşünürüm.	0,00	0,00
Kasko şirketlerinin yapacağı indirimler ve kampanyalar kasko yaptırmamda etkilidir.	0,00	0,00
Aracımın yaşı kasko yaptırmama engel değildir.	0,00	0,00
İkinci el bir araç alımdan sonra da kasko yaptırım.	0,00	0,00
Aracım için kasko mecburiyeti olmasa bile kasko yaptırmayı düşünürüm.	0,00	0,00
Risk almayı severim	0,00	0,00
Duyduğum kaza haberleri kasko yaptırmamda etkilidir.	0,00	0,00
Aracım kaskolu ise kendimi güvende hissederim.	0,00	0,00
Aracım hayatımda önemli bir yer tuttuğundan kasko yaptırım.	0,00	0,00
Kasko yaptırmamda yaşadığım kazalar ve/veya olumsuz olaylar etkilidir.	0,00	0,00
Kaza sonrası oluşabilecek manevi hasarlar kasko yaptırmamda etkilidir.	0,00	0,00
Ağır maddi hasarlı bir kaza yaşayabilme düşüncesi kasko yaptırmamda etkilidir.	0,00	0,00

Kaskomu güvendiğim tanınmış bir firmaya yaptırım.	0,00	0,00
Kasko hakkında bilgi eksikliğim kasko yaptırmamda tereddüt etmeme neden olur.	0,00	0,00
Çevremdekilerin tavsiyesi kasko yaptırmamda etkilidir.	0,00	0,00
Diğer sürücülere güvensizliğim kasko yaptırmamda etkilidir.	0,00	0,00
Kasko firmaların yapmış oldukları reklamlar kasko tercihimde etkilidir.	0,00	0,00
Yaşadığım bölgedeki trafik yoğunluğu kasko yaptırmamda etkilidir.	0,00	0,00
Yaşadığım bölgedeki kaza yoğunluğu kasko yaptırmamda etkilidir.	0,00	0,00
Araç sahibi yakın akraba ve arkadaşlarımla yaşadığı tecrübeler kasko yaptırmamda etkilidir	0,00	0,00
Çevremdeki insanların kasko yapması benim de kasko yaptırmamda etkilidir.	0,00	0,00
Kasko yaptırmamda yaşadığım bölgenin iklim şartları etkilidir.	0,00	0,00

Anketten elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda, bireylerin araçlarına kasko yaptırma tercihlerine göre, gruplar arası (özellikle ikili gruplar) farklılıkların var olup olmadığını incelemek üzere hipotezler oluşturulmuştur. Tablo 3’de hipotezlerin Ki-Kare sonuçlarından elde edilen istatistikler verilmiştir. Bilinen bir dağılıma uygun olup olmadığını test etmek adına önemlidir. Hipotezler hakkında yorum yapabilmek için p değerinin 0,05 ve 0,10 değerinin altında ya da üzerinde olması gerekmektedir. Bu bağlamda Kasko yaptırmada kasko poliçe değerinin etkili oluşu cinsiyete göre değişmemektedir.

Tablo 3: Ki-Kare Testi Hipotez Sonuçları

HİPOTEZLER	Kİ-KARE İSTATİTTİĞİ	P-Değeri
H0: Araç kaskosu yaptırmada cinsiyete göre belirgin bir fark yoktur	0,73	0,39
H0: Araç kaskosu yaptırma fikri, yaş gruplarında farklılık göstermemektedir.	6,23	0,18
H0: Araç kaskosu yaptırmada eğitim durumuna göre belirgin bir fark yoktur.	11,94	0,01*
H1: Araç kaskosu yaptırmada, gelir dağılımına bağlı farklılık gözlenmiştir.	30,48	0,00*
H0: Kasko yaptırmada kasko poliçe değerinin etkili oluşu cinsiyete göre değişmemektedir.	5,49	0,24
H0: Kasko yaptırmada kasko poliçe değerinin etkili oluşu yaş dağılımına göre değişim göstermemektedir.	23,51	0,10***
H1 Kasko yaptırmada, kasko poliçe değerinin etkili oluşu, eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.	33,02	0,00*
H0: Kasko yaptırmada kasko poliçe değerinin etkili oluşu gelir dağılımına göre değişmemektedir.	31,30	0,14
H1: Kasko mecburiyeti olmasa da kasko yaptırma düşüncesi cinsiyete göre farklılık göstermektedir.	11,09	0,02**
H1: Kasko mecburiyeti olmasa da kasko yaptırma düşüncesi yaş gruplarında değişiklik göstermektedir.	43,50	0,00*
H1: Kasko mecburiyeti olmasa da kasko yaptırma düşüncesi eğitim düzeyinde değişiklik göstermektedir.	35,26	0,00*

H1: Kasko mecburiyeti olmasa da kasko yaptırma düşüncesi gelire bağlı olarak değişiklik göstermektedir.	58,24	0,00*
H0: Araç kaskosu yaptırmada şirketlerin yapacağı indirim ve kampanyaların etkili oluşu cinsiyete göre farklılık göstermemektedir.	0,99	0,91
H0: Araç kaskosu yaptırmada şirketlerin yapacağı indirim ve kampanyaların etkili oluşu yaş gruplarında farklılık göstermemektedir.	6,65	0,97
H0: Araç kaskosu yaptırmada şirketlerin yapacağı indirim ve kampanyaların etkili oluşunun eğitim düzeyinde farklılığı yoktur.	23,15	0,11
H0: Araç kaskosu yaptırmada şirketlerin yapacağı indirim ve kampanyaların etkili oluşu gelir dağılımında farklılık göstermez.	30,71	0,16

*, ** ve *** sırasıyla %1, %5 ve %10 önem düzeylerinde hipotezlerin anlamlılığını ifade etmektedir.

Tablo 3’de verilen hipotez verileri değerlendirildiğinde, kasko yaptırma üzerine cinsiyet, yaş ve gelir değişkenleri istatistiksel olarak %1 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varılmış olup pozitif yönde etkilediği belirlenmiştir. İstatistiksel olarak %0,05 önem düzeyinde kasko yaptırma eğilimi ise eğitim ve gelir değişkenlerinin kasko yaptırma eğilimi üzerinde istatistiksel olarak anlamsız olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada cinsiyet farklılıklarının kasko sahipliği üzerindeki etkisi de Mann-Whitney U testi ile araştırılmış ve sonuçlar Tablo 4’te gösterilmiştir. Buna bağlı olarak hipotezlerde yer alan durumlara göre cinsiyetin anlamlılık düzeyinde farklılığının olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 4: Mann-Whitney U Testi Hipotez Sonuçları

HİPOTEZLER		p-değeri	Sonuç
1	H0: Araç kaskosu yaptırmakta ekonomik durum ile cinsiyet arasında farklılık yoktur.	0,41	Reddedilemez
2	H0: Kasko şirketlerinin yapacağı indirimler ve kampanyalar ile cinsiyet arasında farklılık yoktur.	0,85	Reddedilemez
3	H0: Araçlar için kasko mecburiyeti olmasa bile kasko yaptırmak ile cinsiyet arasında farklılık yoktur.	0,90	Reddedilemez

SONUÇ

Sigorta, bireylerin iradeleri dışında meydana gelebilecek farklı risk durumlarından ve oluşabilecek zararlardan kendilerini koruma amacıyla ortaya çıkmıştır.

Kasko poliçesinin belirlenmesinde, sosyo-ekonomik faktörlerin etkisi önemlidir. Demografik, sosyal ve ekonomik faktörlerin yanı sıra, kasko poliçesinin özellikleri ve poliçe sahibinin aldığı hizmetten memnuniyet de poliçe sahipliğini belirlemektedir.

Bu çalışmada, Süleyman Demirel Üniversitesi’nde çalışan personelin kasko tercihini etkileyen faktörlerde önemli farklılıklar tespit edilmiştir. Kasko poliçesi yaptırmayı etkileyen faktörlerin demografik bilgilerle (cinsiyet, yaş grubu, gelir, eğitim düzeyi, vb.) çaprazlanmasıyla, Ki-kare testi istatistikleri kullanılarak elde edilen sonuçlardan, araç sahiplerinin kasko yaptırırken meydana gelen sosyo-ekonomik ve demografik faktörlerin çok önemli oldukları söylenebilir. Cinsiyet, yaş, gelir ve eğitim düzeyi gibi demografik özelliklerden, gelir ve eğitim düzeyinin, cinsiyet ve yaş gibi değişkenlere göre, kasko yaptırmada daha etkili faktörler oldukları gözlemlenmiştir. Araştırmada cinsiyet farklılığının kasko sahipliği üzerine etkisi de Mann-Whitney U testi ile araştırılmış buna bağlı olarak farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmaların sonuçları literatürdeki çalışmalarla genel olarak örtüşmektedir. Nitekim, Gümüş ve Özdemir (2018), Demiray ve Alma (2016), çalışmalarından ulaşılan; kasko sahipliğinin, cinsiyet, yaş grubu değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını, kasko sahipliğinin, eğitim düzeyinin ve hane halkı geliri değişkenlerinin arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu bulgusuna ulaşmışlardır.

Araç sahiplerinin kasko ile ilgili konular hakkında bilgili olması, kasko yaptırmada ve böylece olası risklerin aza indirilmesinde önemli olacaktır. Bireyler, sigorta bilinçlerini artırmak ve buna bağlı olarak araçlarının zararlarını daha pratik bir şekilde çözmeyi öğrenebilmek için kasko poliçelerinde meydana gelen değişiklikleri takip edebilirler. Bu bilinç ise, belirli bir eğitim düzeyine sahip olmak ile gerçekleştirilebilir. Bu sebeple, araç sahiplerinin kasko yaptırmada eğitim düzeylerinin etkili olduğu düşünüldüğünde, sigorta şirketlerinin herkesin ilgisini çekebilecek bilgilendirici reklamların sayısını artırması beklenebilir. Ayrıca bireylerin istedikleri konular ya da yaşadıkları sorunlar hakkında bilgi alabilecekleri yardım masaları ve çevrimiçi iletişim kanallarının artırılması faydalı olacaktır. Kasko poliçesi yaptıranların sigorta şirketlerinden memnuniyetlerine bağlı olarak, sigorta şirketlerinin yapacakları araştırmalar, teşvikler, kampanyalar, online etkinliklerin sayıları artırılabilir.

5. KAYNAKÇA

- Akmut, Ö. (1980), Hayat sigortası: teori ve Türkiye'deki uygulama. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi.
- Asunakutlu, T. (2001), Sigorta Açısından Güvenlik ve Risk. *Mevzuat Dergisi* Yıl: 4, Sayı:43
- Bıkmaz, K. (1991), Akademik Sigortacılık. İzmir, s, 2.
- Cahit, Nomer. ve Hüseyin, Y. (2000), Sigortanın Genel Prensipleri. Ceyma Matbaacılık, İstanbul.
- Çakıroğlu, F. (2007), Kasko Sigortaları Fiyatlandırması, Avrupa Ülkeleri ile Karşılaştırması ve Bir Model Uygulaması.
- Demir, M., Bardakçı, S., ve Günel, Y. (2018), Cumhuriyet Üniversitesi Personelinin Araç Kaskosu İçin Sigorta Şirketi Seçimini Etkileyen Faktörlerin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(1), 259-279.
- Demiray Erol, E. ve Alma, D. (2016), Kasko Sigorta Tercihini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Celal Bayar Üniversitesi Personeline Uygulama. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16 (32), 148-167.
- Durmuş, H. (2011), Türkiye’de Sigorta Sektörünün Tarihsel Gelişimi ve Kasko Sigorta Tercihi Üzerine Tokat İli Uygulaması. *Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.*
- Eygü, H. ve Soğukpınar, F. (2012), Araç Sahiplerinin Kasko Sigorta Poliçesi Edinmesinde Etkili Olan Faktörlerin Araştırılması. *İşletme Araştırmaları Dergisi (İAD)*, 4(3), 148-163.
- Gümüş, U. T., ve Özdemir, S. (2018), Sigortacılıkta Risk ve Kasko Sigortası: Kasko Sigortasını Tercih Edilmesi Üzerine Aydın İlinde Bir Uygulama. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 28(1), 1-29.
- Haller, M. (1975), Sicherheit durch Versicherung? Gedanken zur künftigen Rolle der Versicherung (No. 1, p. 196). Bern.

- Kalaycı, Ş. (2010), SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri (Vol. 5): Asil Yayın Dağıtım Ankara.
- Kalaycı, Ş. (2006), Faktör Analizi. İçinde: Şeref Kalaycı (Editör). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri.
- Kılıçkaptan, Serdar (1988), "Sigortanın Yapısı ve Sigortacılıkta Riskin Dağıtımı", Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1-2.
- Özdamar, K. (2004), Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi Kaan Kitabevi. Baskı, İstanbul.
- Pekiner, K. (1981), Sigorta işletmeciliği: prensipleri, hesap bünyesi. İstanbul Üniversitesi.
- Semra Oral Erbaş (2018), Problemler ve Çözümleri ile, Gazi Kitabevi ilim Dergisi, 28:1.
- Şahin, F., ve Gürbüz, S. (2015), Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Felsefe Yöntem-Analiz.
- Tayyar, N. ve Dinçer, Ö (2017), Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ile Kasko Sigorta Poliçesi Seçimi, 3rd SCF International Conference on "Economic and Social Impacts of Globalization", October 5-7, Antalya-Türkiye.
- Uğur, S. (2004), Sosyal Güvenlik Sistemlerinde Özel Emeklilik Sistemlerinin Yeri ve Gelişimi. An ara: TİSK Yayını.
- Uluğ, İ. (2001), Kasko Sigortası Kapsamındaki Rizikolar. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yayar, R., ve Daşcı, A. (2019), Kasko Sigortası Tercihini Etkileyen Faktörler: Kars İli Örneği. Bankacılık ve Sigortacılık Araştırmaları Dergisi, (13), 8-21.